

Bibliotheek voor Jongensleiders

82

De jongen van 14-17 jaar

door
K. Hoeve

3e druk

Prijs f 0.35

Uitgave van het Nederlands Jongelings Verbond
Singel 58 + Amsterdam (Centrum) + Telefoon 48888 + Postrekening 51500

In deze serie zijn reeds verschenen:

A. Handleidingen

1. K. Hoeve: „De leider en zijn zieke jongens”.
2. K. Hoeve: 100 aanbevolen verhalen.
3. H. Gordeau: Moeilijkheden in het jongensleven.
7. K. Hoeve: Een propaganda-vergadering.
8. K. Hoeve: Een kampavond.
9. H. Gordeau: „Over het verschil tusschen ideaal en practijk” en „Tucht”.
11. K. Hoeve: Een Winter-Jongensdag.
13. K. Hoeve: Inleiding tot Lighthart's Jeugdherinneringen.
14. K. Hoeve: Een Leeswedstrijd.
20. K. Hoeve: Clubbestuur.
24. K. Hoeve: Een Zomer-Jongensdag.
26. K. Hoeve: Reisjes en Uitstapjes.
30. K. Hoeve: Een Improvisatie-avond.
35. K. Hoeve: Uit de geschiedenis van bekende liederen, I.
39. G. Cast: Boeiende Buitenspelen, I.
40. K. Hoeve: Uit de geschiedenis van bekende liederen, II.
42. M. C. Fallentin: Opstellen maken, I.
48. D. P. v. d. Kamp: Handenarbeid, I (kartonnage).
50. M. C. Fallentin: Opstellen maken, II.
51. G. Cast: Boeiende Buitenspelen, II.
55. K. Hoeve: Uit de geschiedenis van bekende liederen, III.
57. H. Verhaar: Vier modelroosters.
58. D. P. v. d. Kamp: Handenarbeid, II. (Figuurz., Houtsn., Tarso).
61. H. Gordeau: Gesprekken met Jongens, I.
66. K. Hoeve: Uit de geschiedenis van bekende liederen, IV.
67. K. Hoeve: Goed vertellen.
71. D. P. v. d. Kamp: Handenarbeid, III (van allerlei).
72. K. Hoeve: Brieven aan Leiders, I.
75. Anth. v. d. Berg: Hulpmiddelen bij de Bijbelbespreking.
79. Alb. de Neef: Hoe te vertellen op onze vereniging over de Zending.
80. K. Hoeve: De jongen van 12—14 jaar.
82. K. Hoeve: De jongen van 14—17 jaar.
84. K. Hoeve: Brieven aan Leiders, II.
89. K. Hoeve: Uit de geschiedenis van bekende liederen, V.
90. H. Verhaar: Opstellen maken, III.
91. A. Lijnse: Naamraadspel.
92. K. Hoeve: Orde en Tucht.
95. K. Hoeve: Onze Kerstfeestviering.
97. H. Rijpma Bzn.: Hersengymnastiek.
100. H. Verhaar: Opstellen maken, IV.
101. K. Hoeve: De Overgang.
107. K. Hoeve: Het Godsdienstig leven van onze jongens.
108. H. Gordeau: Gesprekken met Jongens, II.
109. H. Verhaar: Schema's voor lezingen I.
112. H. Verhaar: Schema's voor lezingen II.

B. Verhalen

6. Leo Tolstoy: Een danneling.
10. C. F. Meijer: De wraak van den Hugenoot.
15. T. Mugge: Stormvloed.
18. N. Fries: Verdwaald op de Wadden.
21. K. Hoeve: Bange Dagen.
23. J. Dose: Paschen op de Prairie.
28. J. de Liefde: Achmed de Schoenlapper.

(vervolg op pag. 3 omslag)

De jongen van 14-17 jaar

door

K. Hoeve

NEDERLANDS JONGELINGS VERBOND
AFD. JONGENSWERK

Als wij bovenstaande titel lezen, dienen wij er ons allen van bewust te zijn, dat de daarin gegeven begrenzing maar een zeer betrekkelijke is. Immers, zó precies zijn de jaren niet van elkaar te scheiden. Heel vaak glijden de levensstijdperken ongemerkt in elkaar over. Het kan voorkomen, dat sommige 12-jarigen, aan de hand van de hier geschetste verschijnselen meer in de oudere groep thuis horen. En omgekeerd sommige 15-jarige meer in de jongere groep. Dat komt inderdaad voor. Doch in 't algemeén kan men stellen, dat het 14e jaar voor de meesten een echt „grensjaar” is. Dat kennen we ook al van oudsher op onze clubs, waar wij de jongens — als er maar even gelegenheid voor is — liefst indelen in afzonderlijke clubs van 12—14 jaar en van 14—17 jaar. De praktijk onderstreept telkens weer de noodzakelijkheid van deze indeling.

Men kan de oudere jongens eerst leren verstaan, als men ook enig inzicht heeft in de gesteldheid van de jongere jongens. Dit boekje vormt daarom feitelijk één geheel met No. 80 van deze serie „De jongen van 12—14 jaar”. We raden daarom zeer aan eerst No. 80 te lezen, alvorens men zich zet tot bestudering van wat nu volgt.

Ook in dit boekje over den ouderen jongen gaan we weer pogen den *gemiddelden* jongen te benaderen, zoals wij ze meest op onze vereenigingen hebben, dus den jongen van 14—17 jaar uit goede, ordelijke gezinnen der kleine burgerij van stad of dorp, voor een deel ook uit de boerenstand.

We zullen het hebben over verschijnselen, die vrijwel overal voorkomen, al zullen ze zich bij den een veel sterker openbaren dan bij den ander. Er zijn nu eenmaal geen twee jongens die precies hetzelfde zijn. Ook weten we,

dat de streek van het land, de omgeving van den jongen, de macht van tradities en gewoonten, zeer sterk den opgroeienden jongen kunnen beïnvloeden.

En verder houden wij er allen rekening mee, dat ook al hebben we op onze clubs wellicht verschillende zeer kalme, evenwichtige jongens, aan wie de „storm en drang” dezer jaren schijnbaar voorbijgaat zonder hen te beroeren, dit vaak slechts „schijnbaar” is. Niet voor niets spreekt de volkswijsheid over „Stille waters, die diepe gronden hebben”. Wij leiders weten gewoonlijk zo weinig af van het verborgen leven onzer jongens. De leeftijd brengt reeds mee, dat zij zich afsluiten en niet in hun innerlijk laten kijken. En als daar nog bij komt een extra sterke geslotenheid in menige streek, waar de volksaard ieder zich-bloot-geven belachelijk vindt, dan vergist men zich al heel spoedig. Daarom, voorzichtig met gevolgtrekkingen! We weten nooit, wat er in onze jongens schuilt!

.. .. .

OVERGANGSJAREN

Dit tijdvak is de overgang van de kindsheid naar het volle leven. Overgang! Dat houdt in, dat we in deze jaren al de onrust en tekort aan evenwicht zullen zien, die iedere overgangperiode kenmerkt. Eenzelfde verschijnsel in 't klein, als onze hele maatschappelijke samenleving thans in 't groot vertoont.

Door de groei in sexueel opzicht, heeft er een lichamelijke revolutie plaats. Maar ook in het geestelijke zien we een omwenteling. Gaandeweg komt de zelfstandige persoonlijkheid uit deze „tweede geboorte” te voorschijn. Maar meestal zijn de barensweeën lang en pijnlijk. Daarom heeft menige jongen het zo moeilijk en is hij zo moeilijk voor anderen. De overgangsjaren brengen voor menigen jongen veel leed mee en ze laten voor hem geen opwekkende herinnering na.

De betekenis dezer jaren zit vooral hierin, dat de jongen leert verstaan, hoe saam te leven met de volwassenen. Hij moet zich leren schikken in de door hen geordende

samenhang der maatschappij. Hij moet hun geestelijk bestaan gaan delen en zo mogelijk hoger op voeren.

Daartoe moet hij teniet doen hetgeen „eens kinds“ was. Vaak een smartelijk proces! Want alles moet uit het oude verband worden losgemaakt, om te worden herzien, om te worden gewijzigd, om anders te groeperen. Hij is bezig „volwassen“ te worden. En volwassen- worden betekent nu eenmaal: anders worden! Van de grond af nieuwe inzichten krijgen!

Wat kunnen onze jongens nu een steun hebben aan een goede club, een toegewijd leider! Aan een leider, die inzicht heeft in hun moeijkheden. Die weet te onderscheiden tussen hetgeen *blijvend* en hetgeen *voorbijgaand* is. Door dat onderscheid zal hij zich onthouden van onoverwogen kritiek. Zal hij geen onnodige drukte of zorg maken.

ONTWAKING

Daar komt een ogenblik dat hij wakker wordt. Soms plotseling, met een schok. Doet allerlei ontdekkingen. Wrijft zich als 't ware de ogen uit: „Hoe komt 't, dat ik dit alles vroeger niet heb gezien?“

Soms langzaam, geleidelijk, komt er meer bewustheid. Bij een zestienjarige, vooral bij den meer rustigen innerlijken jongen, kan je dan iets zien verschijnen. Iets vragends, iets diepers, in de ogen. Als een stille verwondering.

Heeft hij een leider van wie bezieling uitgaat, die hem in Bijbelbespreking of waar ook, weet mee te voeren in hoger vlucht van gedachten, dan kan er ineens een tinteling van antwoord in de ogen lichten.

Bij den meer ontwikkelden jongen is er in die jaren wel een enkele, die heimelijk probeert een vers te maken, die zich „dichter“ voelt. Of die misschien een dagboek bijhoudt, dat dan zijn vertrouwde wordt. Waarin hij opschrijft de gebeurtenissen in zijn jonge leven, de critiek, die hij heeft op zijn omgeving, zijn innerlijke worsteling om tot een beter en hoger leven te komen. Dat opschrijven kan hem een gevoel van bevrijding geven. Ook moe-

ten wij er in zien een tastend pogen om met zichzelf tot klaarheid te komen.

Hij begint zich van een eigen persoonlijkheid bewust te worden. Toen hij zo van 12—14 was, dacht hij weinig over zichzelf na. Nu wel. Menige jongen piekert er over, waarom hij eigenlijk zó is en niet anders. Natuurlijk niet doorlopend, maar bij buien kan 't ineens over hem komen.

Krijgt allerlei nieuwe inzichten. Voor hem evenzovele ontdekkingen, een ware openbaring. Naïef meent-ie, dat wat voor hem nieuw is, dat ook voor anderen moet zijn. Althans behóórt te zijn.

Hij wenst op club apart te worden behandeld. In de jongere jaren ging-ie liefst, onopgemerkt, in de massa op. Nu wil-ie nog wel in de massa opgaan, maar heeft tegelijk behoefte, dat de leider zich voor hem persóónlijk interesseert. Van hem apart notitie neemt. Al is 't maar even.

Een sterk gevoel van eigenwaarde begint zich te ontwikkelen. „Ik ben geen kind meer”, wordt de overheersende gedachte. Een krenking, een belediging, vooral door een volwassene, neemt hij hoog op.

Hij vindt zijn eigen meningen zeer belangrijk en verwacht, dat ook anderen dit zullen vinden. De verstandige leider, dit wetend, zal zo'n soort jongen dan ook behandelen, alsof hij reeds een volwassene is, maar hem in stilte beoordelen, alsof hij nog een kind is.

LICHAMELIJK

Hij ontwaakt ook in lichamelijk opzicht. De meeste jongens krijgen thans belangstelling voor hun uiterlijk. Of de scheiding of de kuif goed zit, wordt een zaak van gewicht. Konden zijn kleren hem vroeger gewoonlijk niet zoveel schelen, nu let hij terdege op. Kan een tijd voor de spiegel staan, om z'n das goed te laten vallen. Netheid, behaagzucht ontwikkelen zich.

Trouwens, ook in ander opzicht dringt het lichaam zich met allerlei verschijnselen aan hem op. Wat kan-ie, zo omstreeks z'n 14e jaar; plotseling uit de kluiten schieten. De eerste baard komt op. De stem wisselt. Neus, armen, be-

nen kunnen zich ineens verlengen. Overal komt plotseling schot in, maar bij vele jongens gaat het met hollen en stilstaan. Er is geen regelmaat. Integendeel, een verwarrende volgorde. Armen kunnen bijv. in verhouding tot het lichaam, te lang zijn. Daardoor is er een tijdelijke disharmonie. Dat geeft menigen jongen een poos dat onhandige, slungelachtige, slappedanige.

Eet gewoonlijk „als een polderjongen”, zegt vader, maar er zijn óók jongens, bij wie dat ineens uit kan zijn. Dan heeft-ie geen trek, ziet bleek en moe. Moeder kijkt hem bezorgd aan: „Hij heeft last van de groei!” Zo is 't. Wel eens een keer wat koorts. Raakt misschien wel eens „weg”.

Als jonge jongen had hij de volle beheersing over zijn lichaam. Dat is voorbij. Met verwondering merkt de jongen, die op gymnastiek is, dat een rekstok- of brug-oefening, die hij een maand geleden prompt kon, nu buiten z'n macht valt. Door oefening herwint hij zijn vaardigheid wel, maar die vroegere „vanzelfsprekende zekerheid”, welke zo'n kenmerk is van den jongeren jongen, krijgt hij niet meer terug.

Veel langduriger zijn echter de moeilijkheden op *geslachtelijk gebied*. In tegenstelling met vroeger, toen hij het onderwerp wel merkwaardig vond maar het hem overigens niet zoveel kon schelen, zijn thans de meeste jongens er mee vervuld. Hij heeft grote belangstelling voor alles wat er mee samenhangt. Voelt het als het zeldzaam-boeiende, maar ook wel als iets donkers, zondigs, verkeerds.

Door lezen en luisteren, ook naar de twijfelachtige mop, probeert hij zoveel mogelijk te weten te komen. Spreekt er over met z'n vriend, gewoonlijk zonder precies te vertellen, hoë het met hem zelf staat.

De meeste jongens kennen op dit gebied ook de dáád. Alléén. Soms ook met een vriend of met een meisje. Maar toch wel voornamelijk alléén. Onanie, zelfbevelekking, speelt korter of langer tijd een rol in het leven van bijna iedere jongen. De gevaren hiervan liggen voor de hand. Niet omdat de enkele daad z'n lichaam zo benadeelt. Dat

is stellig niet zo. Maar doordat er maar één voor nodig is, kan het tot een *gewoonte* worden, een ware slavernij, en *dan* is het zeker schadelijk. Het groeiende lichaam heeft de levenssappen veel te zeer nodig.

Het grootste gevaar ligt echter in de geestelijke uitwerking. Het stiekeme gedoe kan leiden tot verlies van zelfrespect. Menige jongen heeft een ideaal van reinheid, hoe *ie moest* zijn. Het scherpe contrast tussen ideaal en werkelijkheid maakt hem neerslachtig, kan wroeging en wanhoopsgevoel tengevolge hebben. „Wat ben ik toch een slappeling“! Natuurlijk zijn er ook vele jongens, die *niet* door zulke gevoelens worden gekweld. Die zichzelf gerust stellen met de gedachte „Wat hindert 't? Alle jongens zijn immers zo!“ Maar de besten lijden er stellig onder. Het is vooral op dit terrein, dat je bij den Christelijk opgevoeden jongen een sterk besef van zonde en schuld kunt verwachten, dat hem vaak innerlijk kan martelen.

Z'n fantasie speelt hem parten. Hoe juist zegt Thomas à Kempis in zijn „Imitatie“ („De navolging van Christus“):

„Want eerst komt in de ziel de blote gedachte,
dan de sterke voorstelling,
dan het gevoel van welbehagen en de kwade begeerte,
en eindelijk de inwilliging.“

Dat verborgen leven doorkruist alles. Maakt hem ontevreden met zichzelf en daardoor bitter, prikkelbaar. *Aan allerlei onaangename uitingen in deze jaren, is die ontevredenheid met zichzelf méé schuld.*

Met niemand durft hij er over te praten. Kan jaren rondlopen met de gedachte, dat wat hij heeft, aan niemand anders eigen is. Hij moet nog ouder worden, om tot het dieper inzicht te geraken, dat het geslachtsleven is als het vuur: *getemd tot zegen, ongetemd tot vloek!*

Wat kan een goede club hem ook op dit gebied tot een steun zijn. Vooral door zijn gedachteleven af te leiden van dit terrein, door hem bezigheid te geven, vulling van de geest, veredeling van smaak, verhoging van verantwoordelijkheidsbesef. Bovenal door een positief ideaal van reinheid.

VERSTANDELIJK.

De tijd toen hij buitengewoon makkelijk leerde, vaak spelerwijs, is voorbij. De jongen, die moet dóór leren, heeft er in deze jaren gewoonlijk meer moeite mee dan vroeger. Vooral ook, omdat menige jongen in de jaren 14—17 à 18 onderhevig is aan plotselinge inzinkingen. Dan kan het een tijdlang de schijn hebben, alsof hij niet meer in zich kan opnemen, alsof alle concentratie weg is, alsof het opname-vermogen der hersens aan z'n eind is. Veel narigheid van slechte rapporten, zitten-blijven, enz. is aan die leeftijdsinzinkingen te wijten.

De weetgierigheid is lang zo groot niet meer als voorheen. Velen van de jongens, die niet hoeven door leren, lijken wel belangstellingloos te zijn geworden. Naar een boek, dat maar enigszins moeilijk is, talen zij niet. Alleen het loutere ontspanningsboek kan nog genade vinden. En ook dat niet bij velen. Die spellen hoogstens nog slechts een krant en dan bij voorkeur het sportnieuws. Heel die rijke wereld van gedachten en beleving, die in de boeken op hen wacht, blijft voor hen een gesloten land. En ook onder hen, die wél door moeten leren, zijn er velen, die geen streep verder gaan dan wat precies de leerstof is en die geen èchte belangstelling hebben.

Jaren terug heeft Dr. L. van Wijk, Directeur van het Jeugdhuis „De Arend” te Rotterdam, gewezen op het verschijnsel van den „meerderheidsjongen”. Hij kwam tot de conclusie dat de meeste mensen omstreeks het 14e jaar geestelijk stilstaan en dan verder hun hele leven teren op hetgeen zij zich tot dusver eigen hebben gemaakt. Daarmee bedoelde hij niet zozeer uiterlijke vaardigheden („een schipper van 80 kan desnoods nog wel leren machineschrijven”) maar die diepere vermogens zoals levendige belangstelling, geestdrift, vurig verlangen om telkens nieuwe vergezichten te krijgen, om zijn horizont zich steeds te zien verwijden. Geestig drukte hij het ongeveer zó uit: „Voor den schooljongen is de Wolga nog een tastbaar begrip, een werkelijkheid die hij in zijn fantasie met alle romantiek van Kozakken, enz. omkleedt. Maar een half jaar, nadat hij van school is, dan is alle belangstelling

dood. Dan komt hij niet graag verder dan zijn eigen naaste omgeving. Dan staat hij kringetjes te spugen. En dan is zijn lijfspreuk voor alles, wat buiten zijn nauwe gezichtskring ligt: „Wat kan 't me schelen? Wat hè je d'r an?"

Volgens Dr. van Wijk zou zo de meerderheid van ons volk zijn. In de beter gesitueerde kringen, waar ze langer „kind" blijven, treedt het verschijnsel wat later op, maar het komt onherroepelijk. Slechts de enkelingen, de begenadigden, blijven de mogelijkheid behouden tot verdere ontplooiing. Zij raken nooit klaar, nooit „af", in tegenstelling tot de meerderheidsmens die omstreeks zijn 14e jaar „af" zou zijn.

Vanzelf hebben deze conclusies nogal bestrijding gevonden. Misschien waren ze ook wel sterk gebaseerd op de speciale bevolkingsgroep in Rotterdam, waaruit de Schrijver zijn jongens trok. Maar niet te ontkennen valt, dat ieder leider, die töt oordelen in staat is, veel van dergelijke „meerderheidsjongens" op zijn club zal aantreffen. Goeie jongens, maar belangstellingloos, dof, zonder pit.

Daarnaast zijn er natuurlijk ook anderen. Die van redeneren houden. Die graag dóór willen denken. Die door voorstellingen en denkbeelden heen groeien, gelijk het lichaam uit de kleren. En dan met vreugde zich werpen op nieuwe gedachten. Dit is één der oorzaken van het feit, dat een jongen, die nog kort geleden bepaalde opvattingen en gedachten over een onderwerp had, een poosje later plotseling met geheel nieuwe oordelen voor de dag komt. De leider vindt hem dan grillig, een draaitol. Maar 't kan best zijn, dat hij die vorige opvattingen eenvoudig „achter zich" heeft gelaten.

Met vuur kan hij zijn denkbeelden van het ogenblik verdedigen. Maar ze zijn nog onvast. Want als je dan onder vier ogen met hem zit te praten, dan is het merkwaardig, hoe menige jongen met de ernstige woorden van den volwassene méé-draait. Dat komt ook hierdoor, dat hij het fijn vindt als een verstandig wezen te worden behandeld.

VERWARRING.

Bij zeer vele jongens zijn de jaren 14—17 jaren van grote verwarring. De jongere jongen, hoe druk hij van bui-

ten mag zijn, is van binnen veel rustiger en evenwichtiger. Maar in de leeftijd 14—17 is het bij de meesten al geslingerdheid, wat de klok slaat. Laat ons enige opvallende verschijnselen daarvan, nader onder ogen zien.

Onvastheid. Dat is „de” karaktertrek van deze leeftijd. 't Moet ook wel. Gevoelsleven en denken ontwaken tegelijk. Daarom kent hij beurtelings geloof en twijfel, dwepen en afkammen, toewijding en opstandigheid.

Zijn leeftijd is vol contrast, verwarring en tegenspraak. In die buien, dat hij over zichzelf nadenkt, puzzelt hij wel eens over de vraag, hoe dat toch komt, die afwisseling van eenvoud en opschepperij, zelfvertrouwen en kleinmoedigheid, geslotenheid en behoefte zich uit te spreken.

Hij voelt zeer goed zijn innerlijke onvastheid. Doch hij heeft angst om zich bloot te geven. Hij durft geen vertrouwen te schenken. Schaamtegevoel, schuchterheid, weerhoudt hem, om zich innerlijk te openbaren. Over andere dingen kan hij echter praten als een volwassene, terwijl 't best mogelijk is, dat je een uur later moet denken: „Wat is-ie toch nog een kind!”

Ja, zo kan hij bij beurten zijn. Wij, leiders, slaan het gade. Zullen er niet met hem over praten en verbazen ons niet over de buitensporigheden. Maar we zullen proberen al dat ongebreidelde in vasten baan te leiden. Daarmee bewijzen we hem de beste dienst.

Onrust, overdrijving. Al die veranderingen, die hij lichamelijk en geestelijk doormaakt, maken hem onrustig, prikkelbaar. Thuis en elders kan hij buitengewoon onaangenaam zijn. O, dat weet-ie heel goed! Z'n zuster hoeft niet eens tegen hem te zeggen, dat-ie een „mispunt” is. Vaak genoeg vindt-ie dat zelf ook.

Hij doet dingen tegen z'n wil en Moeder raakt, zonder 't te weten, de zaak in het hart: „Jongen, 't lijkt wel of je bezeten bent.” Hij ligt met zichzelf overhoop!

Onevenwichtig. 't Gaat met hem zoals het dichterwoord zegt: „Hemelhoog juichend. . . ten dode bedroefd.” Het ene ogenblik vol mooie gedachten en voornemens. Een uur later: lui, zinnelijk, zelfzuchtig.

Geen gebrek aan luide beweesels. Maar 't is een slap afbrek van andermans geest. Vandaag verdedigt hij, wat-ie gisteren tegensprak en gebruikt daarvoor de argumenten van zijn tegenstander.

't Kost hem moeite om maat te houden. Want in deze jaren heeft hij neiging om alles te veel te doen. Te overdrijven. Te overdrijven in zijn sympathieën als in zijn anti-pathieën. Te overdrijven in haat, liefde en andere dingen. Een uitdrukking als „Wat doet die jongen overdreven!” kan men dan ook nogal eens horen.

Verlegenheid. Veel met zichzelf bezig. Het „ik” is het belangrijkste ter wereld. Denkt, dat ieder op hem let. Vreselijk kan-ie 't vinden een zaal met mensen binnen te gaan. „Ze kijken je allemaal zo aan!” Hij gelooft inderdaad dat ieder zich met zijn persoontje bezig houdt!

Bang bijv. dat zijn kleren belachelijk zijn. Al die mogelijkheden doen zo'n jongen duizend angsten uitstaan. Hij voelt zich vaak verlegen en onhandig. Vooral in gezelschap. Een grote voorsprong heeft de jongen, die goede manieren heeft meegekregen, die de gave heeft zich makkelijk te bewegen.

Verlegenheid is een echte „jeugdziekte”. Ze staat zo pijnlijk in contrast met zijn eerezucht, z'n begeerte om eens te kunnen tonen, dat hij óók wel wat is. Verlegenheid kan dan ook voor een jongen een waar kruis zijn, een bron van kwelling. De omgang met leeftijdsgenoten, in clubverband, kan hem tot wezenlijke hulp zijn om er van af te komen. Ja, de aanwezigheid van leeftijdsgenoten kan zijn durf zeer verhogen en de verlegenheid verdrijven. We kennen allen den jongen, die onder vier ogen zo bleu is als wat, maar in gezelschap van zijn kornuiten een brutale rakker.

Geslotenheid, eenzaamheid. In tegenstelling tot de leeftijd 12—14 jaar, maken oudere jongens meestal de indruk van zeer gesloten te zijn, vooral waar het zichzelf betreft. Hij kan zich niet uiten, of wil zich niet uiten. Iedere poging om hem innerlijk te benaderen, gaat hij uit de weg, of ver-

zet zich er heftig tegen. Een waar kruidje-roer-me-niet.

Een bekend, verwant verschijnsel is de hang naar eenzaamheid, die sommige jongens een tijdlang kunnen hebben. Zo'n jongen kan ineens genoeg krijgen van z'n vrienden, enz. en steeds alleen willen zijn. Maakt in z'n eentje grote wandelingen en fietstochten. Deze behoefte aan eenzaamheid is een normaal leeftijdsverschijnsel en hoeft volstrekt geen karaktereigenschap te zijn. Ze kunnen later sociaal genoeg zijn, veel voelen voor verenigingsleven, gezelligheid, enz.

Maar nu heeft-ie de eenzaamheid nodig, om met zichzelf in 't reine te komen. Hij „groeit” in die stilte. Ontdekt zichzelf.

Mocht die hang naar eenzaamheid te sterk worden — alles wat „te” is, schaadt — dan moeten z'n opvoeders proberen hem weer tot geregelden omgang met anderen te bewegen.

Zucht naar populariteit. Leeftijd der tegenstellingen. Vlak naast de behoefte aan eenzaamheid, kan de wens liggen om populair te zijn. Wat heeft-ie daar niet voor over. Vaak verloochent hij er z'n betere natuur voor. Innerlijk fijngevoelig, toch meedoen aan ruwheid en baldadigheid! Innerlijk rein, toch meedoen aan verkeerde gesprekken!

Z'n zelfstandigheid, die hij met zoveel vuur tegenover de volwassenen kan verdedigen, is plotseling weg tegenover z'n gelijken. Dan is hij een kuddedier. Onder elkaar kunnen ze moreel echte lafaards zijn, bang voor afkeuring en spot der kameraden. We naderen hier nog eens de valse schaamte.

Slaafs volgt hij de wet, die het jongensleven beheerst. Heeft angst om op te vallen. Je moet niet al te origineel zijn. Niet al te vroom, niet al te goddeloos. Desnoods nog liever het laatste dan het eerste.

Hier ligt natuurlijk een groot gevaar. Moraliteit en godsdienstzin van menigen jongen is niet bestemd tegen spot, zelfs niet tegen aanraking met andersdenkenden. Een goede club kan hem in dit opzicht tot grote steun zijn.

In die slaafsheid zit overigens ook wel wat goeds. Hij

zal nu niet zo licht een verwaande kwast worden, want dan botst-ie direct tegen z'n kameraden.

Van z'n gebondenheid aan wat „hoort”, en aan „dat doet men niet”, kunnen we als leider trouwens een dankbaar gebruik maken op de club. Vooral door middel van ons Clubbestuur kunnen we een maatstaf vestigen van wat „hoort” en niet „hoort”.

Onbegrepen. Een jongen kan zich ook onbegrepen voelen. „Niemand begrijpt me” denkt-ie voor zichzelf of zegt-ie misschien aan een vertrouwd vriend. Een onbestemde weemoed, een verdriet, hij-weet-zelf-niet-waar-om, kan zich van hem meester maken. Misschien dat een enkele lezer zich zoiets herinnert.

Hij staat tussen twee werelden in. De kindertijd ligt achter hem. De rijpheid van den volwassene heeft-ie nog niet bereikt. Hij voelt zich onvoldaan. Weemoed, „Weltschmerz” zeggen onze oosterburen, heeft hem bevangen. De gedachte aan zelfmoord komt bij sommige jongens wel eens op. „Zo maar” uit onvoldaanheid of om een ondergane krenking. In het diepst van z'n hart weet hij, dat hij 't niet ernstig meent.

AANRAKING MET DE BUITENWERELD.

In deze jaren, waarin het overgrote deel der jongens van 14—17 in loondienst komen, valt zijn aanraking met de maatschappij. In sommige gevallen vindt hij als 't ware een verlengstuk van het veilige, beschermende ouderlijke huis: in vaders eigen bedrijf gaan meehelpen, enig knechtje in een kleine zaak, in het kleine boerenbedrijf, enz. Dat maakt de overgang vanuit de veilige muren van school en huis naar de maatschappij daarbuiten betrekkelijk makkelijk. Doch dat is slechts een minderheid. De meeste jongens maken in fabriek, werkplaats, kantoor, vaak op zeer onbarmhartige wijze met de buitenwereld kennis.

Hij komt daar, nog goed van vertrouwen, want hij is nog niet dikwijls bedrogen. Hij komt daar goedaardig, want hij heeft nog niet met veel boosheid kennis gemaakt. Doch

nu wordt hij voor de gek gehouden, zijn vertrouwen misbruikt. Nu krijgt hij te maken met gesar en hardheid van een onhebbelijken baas, met getreiter door kwelgeesten onder de ouderen om hem heen.

De volwassenen, tegen wie hij toch altijd nog zeer op zag, laten zich wel van een heel lelijke kant zien. Bitterheid en minachting komen nu naar boven.

Critiek. Een der eerste reacties is critiek op zijn omgeving. Hoe groter zijn teleurstelling in mensen en dingen, hoe feller zijn critiek. Zijn leeftijd brengt dat toch reeds mee, maar nu wordt die eigenschap nog aangewakkerd door wat hij meemaakt. Ook hierin de gebruikelijke overdrijving. Meedogenloos kan zijn oordeel zijn over anderen, al is 't zijn naaste familie, van wie hij iets verkeerd weet. Hij oordeelt hard. Want hij is nog lang niet toe aan de mildheid, die het leven hem door zijn eigen nederlagen zal leren.

Hij neemt geen blad voor de mond. Is vaak bitter en kwetsend. „Ik zeg maar net, waar 't op staat!" Maar wordt iemand door z'n huisgenoten aangevallen, dan heb je kans, dat hij omslaat en den man gaat verdedigen. Dit is een typisch kenmerk. Hij wil zich, kost-wat-kost, onafhankelijk maken van het oordeel van anderen. Hij zal z'n eigen oordeel hebben! Daarom is-ie zo vaak in de contra-mine.

Hij probeert zichzelf, door anderen te critiseren, op hoger voetstuk te stellen. Dat doet-ie, onbewust. Iedere critiek geeft den criticus het prettige gevoel, dat hij toch *boven* de gelaakte gebreken staat! Maar dat-ie op die manier een echte farizeër is, in de ongunstige zin, ontgaat hem.

Bij vele jongens beperkt die critiek zich tot de mensen met wie zij dagelijks omgaan. Maar er zijn ook genoeg jongens die verder gaan. Die de hele wereld slecht vinden, maar overtuigd zijn, dat 't best anders kon. Als je maar niet die regering had, dat gemeentebestuur, die kerkeraad, die onderwijzers, enz. Als *hij* maar eens aan het roer mocht staan, dan zou het wel een stuk beter gaan. Maar hij merkt al gauw, dat 't lang niet makkelijk is om iets positiefs tot stand te brengen. En dat je veel maklijker de

staf kan breken over het bestaande. Menige jongen wordt dientengevolge revolutionnair in zijn ideeën en komt tijdelijk of blijvend bij de uiterste partijen terecht.

Houding tegenover volwassenen. In het algemeen is z'n houding wantrouwend. Vreest voor een aanslag op z'n zelfstandigheid. In z'n uitingen daartegen overdrijft-ie en komt dan tot verzet en tegenspraak. Ook komt zijn afweer wel voort uit het besef, dat die ouderen iets bezitten, wat hij mist. Ja, zijn zoeken naar een vaste levenshouding veroorzaakt spoedig lichtgeraaktheid.

In contrast met dat wantrouwen en zelfstandigheidsgevoel, staat z'n behoefte om te bewonderen. Hij laat zich spoedig door iemand imponeren. En hij die suggestief op den jongen weet te werken, die met gezag optreedt, die het grote woord hanteert om het bestaande af te breken en gouden bergen te beloven in de toekomst, die kan sterke invloed op hem krijgen. Volksleiders hebben dat altijd geweten. En mede door de behoefte aan „heldenverering“, welke de meesten kennen, is de opgroeiende jongen gaarne geneigd hen blindelings te volgen.

Hieruit volgt reeds, dat de jongen, ondanks al z'n felle critiek, toch in werkelijkheid weinig „critische zin“ heeft. Hij mist de gave der onderscheiding.

Ook in z'n persoonlijk leven heeft hij, niettegenstaande z'n verzet en opstandigheid, toch behoefte aan aansluiting, aanleuning, hulp, raad, vooral sympathie van den volwassene, die hem begrijpt, naar-ie gelooft. Maar hij laat het niet blijken. 't Is hem gewoon onmogelijk z'n hart uit te storten! De Franse schrijver Mendousse noemt dit: „pudeur mentale“, geestelijke kuisheid. Een bijzondere gelukkige typering!

Een leider, deze terughoudendheid, deze ingetogenheid, merkend, zou geneigd kunnen zijn *zich zelf als vertrouwde aan te bieden*. Met de beste bedoelingen, om den jongen te helpen. Maar hij zal ervaren, dat dit wordt afgewezen. De jongen voelt dat als opdringerigheid, lastige bemoeizucht en sluit zich hermetisch af.

Een leider moet zoiets ook nooit doen! Dat uit elkaar rafelen, dat indringen is een onkies en onfijn werk.

Als leider moeten we bovendien eigen tekortkomingen zien, die den jongen nog meer terug houden. Ons gebrek aan kennis, gemis aan geduld, onze onhandigheid, wantrouwen, spot, kleinering, enz., waar we ons allen wel eens aan schuldig maken, kunnen een diepe afkeer bij hem wekken.

Verder vergissen we ons zo makkelijk. Jongens, die we niet konden regeren, van wie je dacht dat ze voor galg en rad zouden opgroeien, om 't maar eens sterk te zeggen, kunnen zich als voortreffelijke mensen ontwikkelen.

Omgekeerd, de jongen die veel beloofde, die zo idealistisch gericht scheen, brengt 't misschien als mens tot niets, omdat het vaste karakter ontbreekt. Ieder leider, met ervaring, heeft op dat punt z'n vergissingen gemaakt.

Thuis. Waren de ouders vroeger onfeilbaar voor den jongen, thans ziet hij ze meest met critisch oog. „Ach, u bent ook zo ouwerwets!” ligt in menige jongensmond bestorven. Hij vindt ze vaak een beetje zeurderig. Ziet alle kleine kanten, die in de dagelijkse omgang nu eenmaal aan 't licht komen, maar heeft er nog geen oog voor, welk een opoffering de ouders zich getroosten. Evenmin, dat hij zelf zo onvolmaakt is. Toch, hoe fel z'n critiek mag zijn, hij kan niet hebben, dat een ander wat van z'n ouders zegt. „Van mij kan je zeggen wat je wilt, maar van m'n ouders zal je afblijven!”

Met broers en zusters kan hij duchtig overhoop liggen. „Kinderen verdraag elkaar toch wat meer!” zucht moeder wel eens. Dezelfde jongen kan op club echter een heel goede indruk maken. Laat daar z'n Zondagse gezicht zien.

't Is niet altijd zijn schuld, de onenigheid. Als alles saai en eentonig verloopt, zonder enige fleur, met zelden of nooit een hoogtepunt, wat feestelijks, dat houdt-ie niet uit. Ook ziet menige vader of moeder nog te lang het „kind” in den jongen, die reeds bijna volwassen is en behandelen ze hem als kind.

Wat ook de oorzaak zij, die voortdurende kift-stemming, dat voortdurend vitten, doet menige ouder zich wel eens angstig afvragen, of dat vroeger zo aanhankelijke kind, maar nu zo vervreemd, nog eens tot hen terug zal komen.

In het normale geval geschiedt dat zeker. Later zal de-
dezelfde jongen met dankbare liefde erkennen, dat hij het
beste in z'n leven aan hen te danken heeft.

Op Club. De groeiende persoonlijkheid heeft behoefte
aan het eigene, dingen die van hem persoonlijk zijn. Z'n
eigen kop en schotel, z'n eigen boeken, z'n eigen kamer-
tje, z'n eigen club.

Dat gold ook reeds voor den jongere. Bij de ouderen
komt er nu nog bij het ontluikende gemeenschapsgevoel,
behoefte om zich met kameraads tot een aparte groep te
verenigen. En veel sterker dan het opgroeiende meisje,
vraagt de jongen in deze jaren om de *georganiseerde* club.

Krijgen ze geen leiding dan richten ze zelf wel een club
op. Dat begint al bij de kinderen en houdt lang aan. Meest-
al onderlinge voetbalclubs, wandelclubs, enz. Ook wel
eens met minder onschuldig doel. Jeugdige dievenbenden,
vooral in Amerika zo talrijk, zijn gewoonlijk straf geor-
ganiseerd. Een is er leider en er zijn vaste regels. Onbarm-
hartig wordt de tucht gehandhaafd.

Welk een grote vormende kracht kan de goed-geleide
club in zijn jonge leven zijn! Een vast punt temidden van
al de invloeden, die op hem afkomen. Enigszins *zoals later
de vrouw de aanvulling zal zijn op zijn incomplete per-
soonlijkheid*, is het nu de club. Onbewust zoekt hij daar
antwoordt op vele vraagstukken, die z'n leven kruisen.

Hij zoekt er een tegenwicht tegen zijn eigen zelfzucht
en heerszucht. Hij snakt naar de rem, de tucht in z'n leven!
Daarom houden ze zo van een leider, die met vaste hand
regeert. Als hij tegelijk maar trouw, rechtvaardig en boei-
end is.

De leider die begrijpend klaar staat, zich niet direct
ergert aan zijn hebbelijkheden, noch hem lastig valt met
vragen waarom-ie een maand geleden zo flink meewerkte
en nu zo slap is, die leider kan hem helpen in deze jaren,
die voor de meeste jongens zo moeilijk zijn. Want op de
club mag hij zich, op geordende wijze, uitleven.

De kracht van ons werk, is het persoonlijke. Er wordt
hier belang gesteld in hem zelf. De handdruk van den
leider zegt hem, dat-ie hier welkom is. Z'n verjaardag

wordt hier niet vergeten. Er wordt hier met hem meegeleefd in al de gróte dingen van z'n kleine leven. Waar dat zo is, gaat hij ook verstaan, dat de club heel wat meer betekent in je leven, dan je in contributie kan uitdrukken. Dit is een der punten, waaraan men kan zien, hoeveel zijn inzicht verdiept is, vergeleken bij de jaren van 12—14.

De uitwerking van een club, van een leider als boven geschetst, kan zeer zegenrijk zijn.

Vriendschap en verliefdheid. Bijna iedere jongen heeft behoefte aan vrienden. Niet alleen aan kennissen, maar vooral aan een boezemvriend, met wien hij desnoods alles kan bepraten. Dat woordje houdt veel in!

Maar hij vindt niet altijd makkelijk een vriend. Behalve andere bezwaren kan hem z'n critiek in de weg staan. Van menigen jongen zegt de Moeder wel eens: „Wat verslijt jij toch een vrienden!” Ja. Op deze heeft-ie dàt aan te merken en op gene weer wat anders. Misschien vol enthousiasme de vriendschap begonnen. Maar kort daarna had-ie er alweer genoeg van. Dat komt vaak omdat hij zo'n hoog denkbeeld van „echte” vriendschap heeft en niet licht de volmaakte kameraad vindt, die dáár aan voldoet. Dat hij zelf ook zoveel gebreken heeft, dringt nog niet tot hem door.

Maar ontdekt hij een trouwe kameraad en zijn ze jongens, die wel wat van elkaar verdragen, dan kan die vriendschap iets gróots in z'n leven zijn. Tot . . . het meisje komt. Toch hoeft ook dan de vriend nog niet verdrongen te worden, al raakt hij nu op het tweede plan en is 't niet meer „dat van vroeger”. Want juist in deze jaren worden vriendschappen gesloten, die het hele leven duren.

In deze jaren valt meestal de eerste *liefde*. Dat woord moet niet worden misverstaan. Er zijn streken en ook bepaalde buurten in de grote steden, waar men, sprekend over liefde, uitsluitend denkt aan sexuele dingen, zelfs reeds op deze leeftijd. Waar reeds als jongen men de vrouw alleen als geslachtswezen kan zien. Dit is dan een uitwas, getuigend van een vroegtijdig „rijp en rot” worden.

Hier willen wij het hebben over hen, die, naar m.i., ge-

lukkig nog altijd de grote meerderheid der jongens zijn. Die niet met gedachten aan sexuele dingen een meisje naderen. Integendeel, tussen deze genegenheid voor het meisje, waar hij, *vaak in stilte*, van houdt en tussen het geslachtsleven, ligt voor hem een diepe kloof. Ze verhouden zich als wit tot zwart. Het zou een soort heiligschenen zijn, dat er bij te halen.

Misschien heeft deze jongen ook reeds als 13-, 14-jarige „met een meisje gelopen“, maar dat was vaak, omdat 't zo „hoort“. Een dieper gevoel van liefde mogen we gewoonlijk eerst nu verwachten. De Hollandse boertigheid heeft er het woord „kalverliefde“ voor uitgevonden en typeert het daarmee als iets belachelijks. En dat kàn 't inderdaad zijn. Maar dit is waarlijk niet de enige kant.

Deze eerste liefde kan iets zeer reins en zuivers zijn. Het schuchtere naderen, een eind omlopen om haar eens te ontmoeten en een blik op te vangen, vertrouwelijk over haar spreken met je besten vriend, die geduldig naar je luistert, zoals jij het straks naar hem doet, de eerste ontmoeting vol schroom, . . . ze hebben iets van de reine dauw op de jonge knop.

Opmerkelijk is, dat de eerste liefde niet altijd een meisje van gelijke leeftijd hoeft te gelden. De jongen heeft zich een ideaal gevormd, zoals een vrouw hoort te zijn. De vervulling daarvan ziet hij soms niet in meisjes van zijn jaren. Die vindt-ie te „onaf“. Maar dan kan hij, in stilte, met grote, vererende liefde, een vrouw aanhangen, misschien vele jaren ouder dan hij. In haar ziet hij zijn ideaal verwezenlijkt. Zij is, zoals hij zich een echte vrouw denkt. Haar oordeel is voor hem beslissend. Haar invloed kan een tijdlang zeer groot zijn op z'n gehele leven.

Dat ook deze liefde in 't geheel niets met zinnelijkheid heeft te maken, spreekt vanzelf. De vereerde vrouw weet er zelfs niet van. Deze liefde verdwijnt dan ook gewoonlijk weer spoedig. Maar ze heeft haar invloed uitgeoefend.

Idealisme. Tot de mooiste kanten van de overgangsjaren behoort bij velen de zin voor edelmoedigheid en zelfverloochening. Als ze daarvan horen wordt hun hart warm en willen ze wel zó meedoen. Vooral hier kunnen we zien,

dat de jeugd vaak hunkert, niet bij allen, maar toch wel bij velen om zich te „geven” voor een grote zaak, om zich toe te wijden. Er zijn jongens in deze jaren, die zich met brandende geëstdrift grote figuren uitkiezen tot voorbeeld, om zich er naar te vormen, om te worden als zij. Een leider heeft met warmte over Albert Schweitzer en zijn werk verteld. Hoe hebben ze geluisterd. Op weg naar huis, alleen met z'n leider, begint een jongen er over. Aarzelend en verlegen. Maar op leest de grote vraag: „Zou Dr. Schweitzer ook nog een timmerman kunnen gebruiken?” Hij is n.l. op Ambachtsschool bij het timmeren.

Voorals tastbare idealen trekken hem aan. Werken voor geheelonthouding: mee strijden tegen sociaal onrecht.

Maar heel vaak is het ook een stroovuur. Spoedig ge-doofd: Zo hebben we een 17-jarige jongen gekend, die op grond van de Bijbel vurig anti-militarist was en daarom besloot dienst te weigeren. Enige maanden blijft hij bij zijn voornemen. Maar dan viert zijn vereniging een mooi jaar-feest, waarin hij een grote rol speelt. Hij verlangt al naar het volgende. Doch gaat hij uitrekēnen, dan blijkt, dat-ie tegen die tijd misschien in de gevangenis zal zitten. Dat brengt hem in verwarring en tot besluit, om dat toch maar liever géén dienst te weigeren!

ZOEKEN NAAR GOD. 1)

In deze jaren worden vaak de sterkste godsdienstige indrukken verkregen. Een aantal blijven weliswaar ste-ken in de houding van den gemiddelden 12—14-jarige: belangstellingloos, 't kan hun niet veel schelen. Doch bij de ouderen zijn er ook velen, die belangstelling hebben voor de Goddelijke dingen. Wat zoekt hij dan eigenlijk? Hij zoekt het blijvende. Zelf voelt hij zich zo geslingerd en zijn ogen gaan er voor open, hoe voorbijgaand, hoe vluchtig, hoe onzeker al het bestaande is. Bij het zien van die deining van het leven daar voor hem, grijpt hij als bij in-geving naar het eeuwige houvast.

1) Dit onderwerp wordt uitvoerig behandeld in No. 107 van deze serie „Het gods-dienstig leven van onze jongens”.

Hij tracht God altijd te naderen *door mensen heen*. In tegenstelling met den volwassene, zoekt hij dus niet allereerst in het *boek*, waarin God zich openbaart, in de Bijbel. Neen, zijn ogen zijn vol verwachting gericht op de mensen om hem heen, die met hem spreken over de dingen van de godsdienst: op zijn Ouders, onderwijzers, predikant, leider, enz. In God zoekt hij kracht voor de strijd in zijn leven. En nu wil hij ook in anderen de levende en levendmakende kracht zien. Godsdienst moet zich voor zijn besef in *dad*en uiten. 't Gaat hem om het *leven*, niet om de *léér*. Hij voelt of het *écht* bij die mensen is, of dat het slechts wat vrome zinnnetjes zijn. Groot is daarom de verantwoordelijkheid van de volwassenen, ook van ons, leiders!

De mogelijkheden, die in een mens liggen ten goede of ten kwade, trekken zijn aandacht. Maar tegelijk rijst de vraag: „Waarom is de mens zoals-ie is?”

Want naast het gemoedsleven ontwikkelt zich ook bij menigen jongen het verstand, de logica, het door-willenedeneren-tot-het-einde. Allerlei vragen komen op. „Waarom is er goed en kwaad? Waarom heeft God de mens niet meteen goed gemaakt? Waarom is er zoveel lijden in de wereld? Waarom zoveel onrecht? Helpt bidden wel? Zou God horen? Is er wel een God?”

Aan vele jongens gaan deze vragen voorbij. Ze nemen aan op gezag. Maar anderen kunnen er over peinzen. Zien geen oplossing. Bomen er uren over met een kameraad. Zou één volk, dat zo sterk hebben als het onze?

De twijfel kan diep en echt zijn. Het een na het ander moet hij los laten. Soms triomfantelijk, verheugd over het nieuwe inzicht; soms met verdriet, dat gedachten, die hem lief waren, nu hun kracht verliezen. Ook flitst hem wel eens de gedachte door het hoofd: „Waarom straft God me niet voor m'n zonde?”

Twijfel is echter ook vaak *niet* echt en ernstig gemeend. Zich nauwelijks er van bewust, kan de achtergrond zijn een niet willen aanvaarden van de eisen Gods in z'n leven. Of een soort van coquetteren met allerlei grote gedachten en zich daardoor recht interessant wanend. (Dit alles vindt men breder uitgewerkt in het boekje „Het godsdienstig

leven van onze jongens", No. 107 van onze Bibliotheek voor Jongensleiders. In dat deeltje wordt dieper op tal van punten ingegaan, geïllustreerd door duidelijke voorbeelden).

Z'n logische denken voert hem tot simpele oplossingen. De veelvuldigheid, de rijke geschakeerdheid, van motieven en mogelijkheden, ontgaat hem. Hij ziet één lijn. Denkt die consequent af en komt dan tot een eenvoudig antwoord, dat voor hem vanzelfsprekend is. Ietwat ongeduldig begrijpt-ie niet, dat anderen het niet net zo zien. Bijv. Jezus spreekt over de linker- en rechterwang. Consequentie: *dus*: dienst weigeren!

In de vragenbus van een Jongeledenclub ligt een paartje: „Waarom moet men dienst weigeren?" De zaak zelf is dus voor den vrager al uitgemaakt. Hij wenst alleen dat de leider de redenen precies voor hem zal formuleren.

Het probleem van de dood kan hem bezig houden. Misschien heeft het woord, „dat het de mens gezet is om te sterven en daarna het oordeel!" . . . diepe indruk op hem gemaakt. Er zijn jongens, die een tijd lang met angst, martelende angst voor dat komende oordeel, door het leven gaan.

Voor velen heeft de uitwendige autoriteit niet meer de kracht, die zij vroeger had. Dat iets in de *Bijbel* staat, is op zichzelf niet meer voldoende voor hem. Zoals reeds boven gezegd, hij wil de kracht zien in het leven van een mens. Het eerlijke, ernstige getuigenis van iemand, die hij vertrouwt, zegt hem het meest. Daar denkt hij over na. Dat Jezus ook heden ten dage nog met kracht werkt, kan als een openbaring tot hem komen. In onze Bijbelbespreking voor de ouderen daarom niet alleen de uiterlijke geschiedenis, niet alleen het voorhouden van de eisen Gods, maar — de wijze kenne z'n tijd en plaats — een woord van persoonlijke beleving!

Menige leider vraagt zich wel eens aarzelend af: helpt die Bijbelbespreking wel? Even nadenkend, zal hij reeds zelf „ja" zeggen. Hij mag dat te eerder zeggen, als hij bedenkt, hoe vatbaar deze leeftijd is voor godsdienstige indrukken. Mits hij het Bijbelwoord nu maar brengt in een

vorm waarnaar hij ook zelf met genoegen zou kunnen luisteren. Maak de godsdienstige dingen den jongen niet tegen!

De leider die zich waarlijk geeft, zal ook op dit gebied de club voor menige jongen tot een grote steun kunnen maken. En daarbij mag hij kracht putten uit de sterke belofte in Jes. 55 : 10, 11:

„Want gelijk de regen en de sneeuw van de hemel nederdaalt, en derwaarts niet wederkeert. . . . also zal Mijn woord, dat uit Mijne mond uitgaat, ook zijn; het zal niet ledig tot mij wederkeren; maar het zal doen hetgeen Mij behaagt en het zal voorspoedie zijn in hetgeen, waartoe Ik het zende.”

31. N. N.: *De geest van Bakarof.*
34. H. Gordeau: *Een Kerstfeest onder de dekens.*
37. K. Hoeve: *Een Slangenavontuur.*
41. Leo Tolstoy: *Hoeveel land Pa- come hebben wou.*
44. N. N.: *Gebroken Veder.*
47. G. Lenotre: *Mathiote.*
52. A. S. Reule: *'t Was maar een wilde.*
56. A. S. Reule: *De jonge landverhui- zer.*
59. Leo Tolstoy: *Waar liefde is daar is God.*
63. Leo Tolstoy: *De kleine kaars.*
68. F. H. Cheley: *De zwarte beer.*
65. A. S. Reule: *Een gevaarlijke rit.*
74. N. N.: *Twee Verhalen.*
78. Leo Tolstoy: *De twee Grijsaards.*
83. G. Schrijver: *Gods Boodschap.*
88. L. Hodgkin: *Sterke Vleugelen.*
94. N. N.: *De man met den vinger.*
98. A. J. Hoogenbirk: *Verdreven.*
103. Ed. de Amicis: *De kleine Floren- tijsche Schrijver.*
106. A. Schmidhenner: *Vrede op aar- de.*
38. A. Koutstaal: *De mislukte Voet- balmatch.* Min. afname 9 ex.
43. G. Smorenburg: *De wraak der Opperhoofden.* Min. afname 8 ex.
49. C. v. d. Slikke: *De slimme Huis- knecht.* Min. afname 8 ex.
53. C. A. de Bruyn: *De ridders van het Beukenbos.* Min. afname 12 ex.
60. A. Lijnse: *Een avond bij den Schoenmaker.* Min. afname 7 ex.
62. Molière: *De bedrieger bedrogen.* Minimum afname 5. ex.
69. B. J. J. R. Walrecht: *De Stam- boom.* Min. afname 6 ex.
73. J. B. v. d. Linde & E. Zorgman: *De gestolen uitvinding.* Minimum afname 7 ex.
77. C. A. v. d. Slikke: *Aan het loket.* Minimum afname 3 ex.
81. M. C. Fallentin: *Gerrit Groet- graag.* Min. afname 8 ex.
86. A. van Minnen: *De slimme Ara- bier.* Minimum afname 9 ex.
93. Louis S. Bruil Jr.: *Zeven Avon- turers.* Min. afname 10 ex.
99. R. Klazes: *De Dierenstemmer.* Min. afname 5 ex.
104. J. Bruinsma: *De Vrek.* Minimum afname 7 ex.

C. Samenspraken

4. W. Broos: *Avonturen van de Jonge Zwerfers.* Min. afname 7 ex.
12. D. A. den Dulk: *De Kampjongens.* Minimum afname 10 ex.
119. Graaskamp & Braakman: *Een jongensrechtspraak.* Min. afname 10 ex.
22. G. Smorenburg: *De blanke ver- kener.* Min. afname 7 ex.
27. A. Koutstaal: *Er ingevlogen.* Min. afname 8 ex.
32. W. Broos: *Oprichting van Fiets- club „De groote Beer“.* Minimum afname 7 ex.
33. M. C. Fallentin: *Kookles.* Min. af- name 3 ex.

D. Voordrachten, enz.

16. K. Hoeve: *Feestavonden A.*
17. K. Hoeve: *Feestavonden B.*
46. K. Hoeve: *Feestavonden C.*
87. K. Hoeve: *Feestavonden D.*
105. K. Hoeve: *Feestavonden E.*
110. K. Hoeve: *Feestavonden F.*
111. K. Hoeve: *Feestavonden G.*
25. K. Hoeve: *Voordrachtenb., I.*
29. K. Hoeve: *Voordrachtenb., II.*
36. K. Hoeve: *Voordrachtenb., III.*
45. K. Hoeve: *Voordrachtenb., IV.*
54. K. Hoeve: *Voordrachtenb., V.*
64. K. Hoeve: *Voordrachtenb., VI.*
70. K. Hoeve: *Voordrachtenb., VII.*
76. K. Hoeve: *Voordrachtenb., VIII.*
85. K. Hoeve: *Voordrachtenb., IX.*
96. K. Hoeve: *Voordrachtenb., X.*
102. K. Hoeve: *Voordrachtenb., XI.*

Prijs van alle deeltjes f 0.25 of f.035, naar gelang van dikte.

Leest het

LEIDERS ORGAAN

het vakblad voor onze Jongensleiders!

Indien nog onbekend
vraagt proefnummer
aan

Bondsboekhandel

Singel 58, Amsterdam (C.)